

НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМІННІ УПЕРЕДЖУВАТИ РОЗВИТОК КОНФЛІКТНОЇ СИТУАЦІЇ ЗА СУБ'ЄКТИВНИМИ ОЗНАКАМИ

Дослідження спрямоване з метою удосконалення підготовки працівників правоохоронних органів в умінні розв'язувати або не допускати розвиток конфліктних ситуацій. На основі визначення майбутнім правоохоронцем небезпечних ознак з боку суб'єкта, проведення аналізу психомоторних проявів потенційно небезпечних у власній поведінці суб'єктів дозволило визначити ряд характерних ознак, які створюють умови розвитку конфліктних ситуацій. Згідно проведеної класифікації розроблена технологічна модель навчання майбутніх правоохоронців за трьома основними напрямками: з метою профілактичних заходів, упереджувальних заходів і випереджаючих дій. Кожен напрямок ґрунтується на окремій розробленій методиці, основу яких складає взаємозв'язок складових напрямків в запропонованій моделі.

Ключові слова: конфліктна ситуація, ознаки, суб'єкт, правоохоронці, навчання, поведінка, аналіз.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Навчання майбутніх правоохоронців в умінні прогнозувати дії потенційно небезпечного правопорушника відбувається в цілях профілактичних, упереджувальних, або випереджаючих заходів.

Більшість авторських методичних розробок спеціалістів майорить корисними рекомендаціями, такими як "проаналізувати ситуацію", "оцінити свої та його можливості", "визначити тактику поведінки", "не провокуйте", "відсутність суперечок та конфліктів", "недооцінюйте нападаючого", "завжди дивитися в очі", "бути твердим та рішучим, але не агресивним", "оцінюйте місце дії, обстановку" тощо. Однак кожна рекомендація передбачає процес тривалого засвоєння знань, формувань умінь. Потрібно враховувати головну особливість прояву ситуацій – це лічені секунди, у межах яких мають бути думка та дія. Під час несподіваних зіткнень із небезпечним суб'єктом аналізувати ситуацію складно. Автоматичного спрацювання на виклики не відбувається із-за відсутності навичок, тобто реагування має місце, але не безпомилкове. Особливо, коли у працівника не має достатнього досвіду, то в умовах несподіваності може вдаватися до помилок. Не кожному вдається придушити емоції страху та регулювати власний психологічний стан для прийняття правильного рішення. Вибір в прийнятті заходів переважно здійснюється інтуїтивно.

Зняти напруження за допомогою впливу на суб'єкт не завжди вдається. Швидкоплинність події під час несподіваного зіткнення ускладнює надання оцінки в поведінці особистості. Впливати на нього за допомогою методів навчання, переконання тощо та оцінювати безпеку можливо за умови цілеспрямованого навчання ознакам, які можуть бути причиною розвитку конфліктної ситуації. Несподівана зустріч зі співробітником правоохоронних органів впливає на зовнішню і внутрішню поведінку суб'єкта, його рухову структуру. Наукове завдання дослідження – це обґрунтувати прояв явних та непомітних ознак у поведінці суб'єкта, які можуть бути потенційно небезпечними в спілкуванні з ним. Вміння прогнозувати дії потенційно небезпечного правопорушника або підозрюваного надасть можливість майбутньому правоохоронцю підготуватися до різних несподіванок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Віктимологи, розкриваючи суть символічного інтеракціонізму, дійшли висновку, що завдяки здібностям людей сприймати сигнали (вербальні та невербальні), що невидимо передаються, можуть виникнути домінантні відносини. Цим часто користуються суб'єкти, які за зовнішніми ознаками, внутрішнім станом обирають жертву для скоєння злочину. За результатами експериментальних досліджень американського професора Бетті Грейсон злочинцю потрібно в середньому 7 с. для візуальної оцінки потенційної жертви: її фізичної підготовки, темпераменту тощо. Таким же чином для правоохоронця важливо також мати загострене відчуття оцінювати безпеку у поведінці суб'єкта та незалежно від зовнішньої комплектації будувати адекватну поведінку, демонструючи свою силу духу [1].

Багато з кримінологів посилаються на несвідомі мотиви (прояв тенденції до деструктивності), зовнішньо закамують під традиційні корисні або хуліганські.

Д. А. Корецький у своїй публікації "Кримінальна армологія" – вчення про правовий режим застосування зброї, дає характеристику озброєного противника. Провідною основою особистості озброєного противника є специфічні інтереси, навички та вміння, які обумовлені вибором способу вчинення злочину з використанням зброї [4].

Можна погодитися з авторами С.В. Забегаліной, А.В. Чігарьковой у побудові гіпотез поведінки в тому, що прийняття рішення та його виконання визначаються секундами. На їхню думку, військовослужбовець у бойовій підготовці повинен передбачити можливий хід і результат своїх дій, порівняти їх з тими, що було задумано. Між тим, не достатньо приділяється увага намірам та зовнішнім й внутрішнім ознакам потенційного супротивника, за якими можна будувати власну поведінку, дії, передбачати подію [2].

Таким же чином, у дослідженні прогностичних здібностей розглядають Л.А. Рєгуш, М.Ю. Краєва та інші. Недостатньо представлений зворотній інформаційний зв'язок між суб'єктами прогнозування, особливо для оперативного визначення небезпеки в суб'єкт-суб'єктній діяльності [4; 7].

Адаптувати військовослужбовця до умов, тим більше до непередбачуваних дій складно. Для вдалого оцінювання потрібно мати вміння оперативного аналізу із всього складного інформаційного об'єкту поведінки противника. Спочатку сформувані знання та вміння, а потім розвивати здібності. Здібності розвиваються більше в реальних умовах, тобто вміння розпорядитися знаннями в динаміці за часом, сприяє процесу адаптації правоохоронця.

Мета і завдання дослідження. *Мета роботи* – удосконалити підготовку майбутніх правоохоронців на основі сформованих умінь упереджувати розвиток конфліктних ситуацій за визначеними небезпечними ознаками в поведінці суб'єкта.

Відповідно до поставленої мети визначено основні *завдання дослідження*:

1. Провести аналіз наукової та спеціальної літератури з визначенням психомоторики різних потенційно небезпечних у своїй поведінці суб'єктів.
2. Розробити технологічну модель оцінювання умов розвитку конфліктної ситуації та визначити основні напрямки навчання майбутніх правоохоронців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Працівник правоохоронних органів при зіткненні з небезпечним суб'єктом знаходиться в ролі потенційної жертви, він не знає: коли й звідки очікувати небезпеку. Працівник має бути готовим до різних несподіванок та бути пильним, обережним. Коли правоохоронець не оповіщений ні за часом, ні за місцем злочину, найрозумніший вибір – це бути готовим, а значить озброєним. Набути готовність – це довготривалий процес засвоєння знань і формування вмінь діяти на випередження у відповідь на загрозу.

Головною перевагою у спілкуванні з небезпечним суб'єктом – це сила переконання, особливо коли досконало нею володіти, значить володіти ситуацією. Суб'єкти зброї як такої не бояться; але бояться, коли навпроти себе, при зіткненні, бачать упевнену й також озброєну людину. Та навпаки, відсутність намірів вступати в конфліктну ситуацію кваліфікується суб'єктом як слабкість, що призводить до більш рішучих його дій. Результати аналізу поведінки потенційних правопорушників слід впроваджувати у навчальному процесі диференційовано як за типовими ознаками суб'єкта-професіонала так звичайного правопорушника тощо. Важливо, щоб методика навчання включала не тільки оцінку та вивчення передумов здійснення правопорушень за різними ознаками для прийняття оптимальних варіантів рішень щодо протидії суб'єкту, а й дії фізичного характеру.

Ефективна побудова власної поведінки з використанням різних тактичних прийомів залежить від знань про основні риси і психологічну схильність особи, типи людей. Наприклад, є яскраво виражені типи за моральною поведінкою чи іншими нахилами, є облесливі обережні суб'єкти. Свою поведінку правоохоронці мають будувати диференційовано відносно кожного за типовими і нетиповими ознаками.

Зовнішній емоційний вигляд правопорушника відзначається наступними характеристиками: 1) цілеспрямований, жорстокий погляд (60 %); 2) очі "бігаючи", погляд розсіяний (20 %); 3) погляд безглуздий (7 %); 4) спокійно-іронічний вигляд, рішучість у виразі очей (3 %); 5) добродушний вигляд (0,5 %). Однак в багатьох ситуаціях дати характеристику по виразу очей складно.

Так суб'єкт із твердим агресивним виразом очей відрізняється кращою реакцією, ніж правопорушник з виразом очей, "що бігають". Однак у своїх діях вони більше прямолінійні, в той же час у інших рухи трохи загальмовані, непередбачені. Дії суб'єкта зі спокійним виразом очей розраховані на один-два рухи, він є більш раціональним у спілкуванні, але з невираженим задумом. Правопорушник з добродушним виглядом відрізняється підступництвом, несподіваними переходами від однієї теми спілкування до іншої. Варто додати, що зустріч зі суб'єктом із твердим агресивним поглядом в основному буває в зненацька виникаючих ситуаціях (90 %).

Слід урахувати несприятливі зміни у поведінці людини, які можуть виникнути при негативних переживаннях. В їх основі лежить незадоволення певних життєво важливих для людини потреб або конфлікт між ними.

Діяльність співробітників у під час зіткнення з агресивним суб'єктом включає такі основні якісні сторони професійно-прикладних дій: оцінити поведінку суб'єкта; спрямованість до злочину; урахування психомоторних можливостей супротивника; оперативність сприйняття образу ситуації в цілому; позитивне розташування, вибір дії, ухвалення рішення; врахування часу пересування до фізичного контакту із супротивником.

На момент виникнення екстремальної ситуації є деякий взаємозв'язок позиційного розміщення між протиборчими сторонами й активності протидії супротивника. Позиційне розташування істотно впливає на розвиток самої конфліктної ситуації. У 60 % випадків, де один із працівників правоохоронних органів розташований біля злочинця в 1,5-2 метрах, а інший знаходиться з розривом 7-10 метрів, відзначається підвищена активність до протидії з боку правопорушника. І навпаки, коли двоє (чи більше) співробітників розташовані поруч з ним, спостерігається підпорядкування, покора.

Слід зазначити, що в багатьох виникаючих раптово ситуаціях, неправильно продумане розташування співробітника відносно непередбачуваних дій було причиною підвищення ступеню агресивності супротивника.

Під час виникнення нештатної ситуації, правоохоронець частіше діють на фоні емоційного передчуття. Передбачення або антиципація в них може виникати тільки з умовою їхнього власного досвіду або розвинутим аналітичним мисленням, яке пов'язане з використанням інформації, зі зформованими знаннями для цілеспрямованої діяльності.

Таким чином, щоби вміти правильно приймати рішення нештатної ситуації з недопущенням розвитку конфліктної ситуації необхідно орієнтуватися на певні знання щодо основних характерних проявів в ознаках суб'єкта, які передують небезпечним діям, розгортанню конфліктної ситуації.

Представлена технологічна модель оцінювання розвитку конфліктної ситуації за суб'єктивними ознаками дає можливість удосконалити процес підготовки майбутніх правоохоронців в умінні упереджувати прояв таких ситуацій (рис. 1).

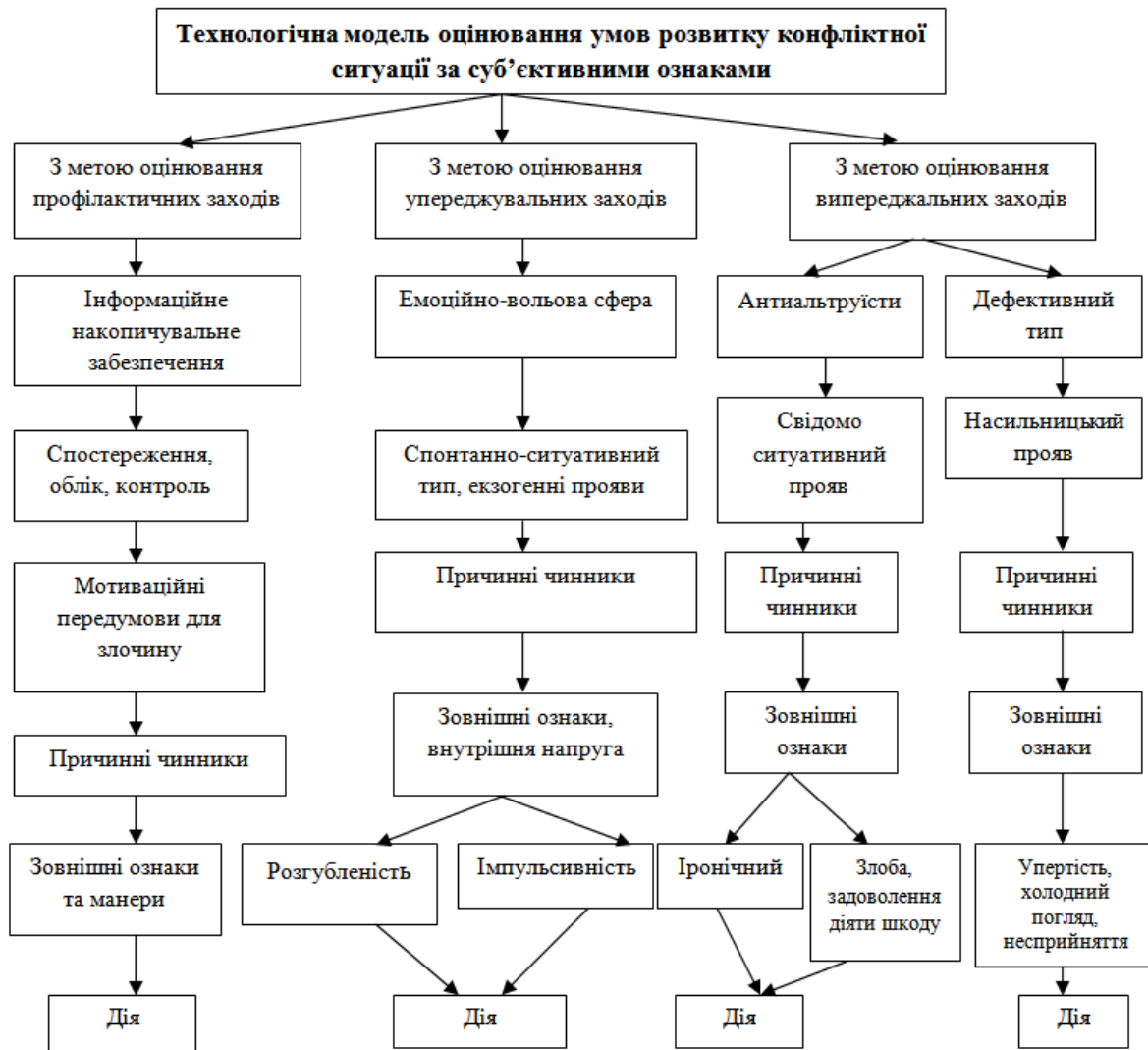

Рис. 1. Основні напрями навчання майбутніх правоохоронців в умінні упереджати розвиток конфліктної ситуації

Технологічна модель включає три основних напрями, кожен з яких має власний зв'язок інформаційних складових: 1) з метою оцінювання профілактичних заходів; 2) з метою оцінювання

упереджувальних заходів; 3) з метою оцінювання випереджальних заходів. Формування знань спирається на емоціональні, когнітивні та поведінкові компоненти.

Навчання доцільно проводити за трьома основними етапами: 1) формування знань згідно представленої технологічної моделі та у відповідності класифікованих напрямків; 2) формування умінь в оперативному розпізнаванні характерних рис в поведінці суб'єкта, які потенційно впливають на розвиток конфліктної ситуації. На цьому етапі доцільним є використання творчого підходу, власних методів навчання; 3) розвинути здібностей швидко визначити серед кількісно представлених суб'єктів найбільш небезпечного суб'єкта за проявами специфічних ознак.

Формування знань для забезпечення профілактичних заходів-це постійний процес накопичення інформації про підозрююмих суб'єктах їх типів, менталітету, місцевості, середовища, їх умови, вчинки, інтереси, патології та інше. На основі вказаних складових надається аналіз за якими причинними чинниками може виникнути конфліктна ситуація. Враховуються зовнішні й внутрішні ознаки середовища і суб'єкта, які можуть бути передумовою розвитку ситуації.

Інтерес представляють мотиваційні передумови для злочину. Це стосується всіх напрямків формування знань за вказаною технологічною моделлю. Розглядати мотиваційні наміри при несподіваному зіткненні з потенційно небезпечним суб'єктом є складним процесом. Сама мотивація розглядається правоохоронцями в основному як причиною вже вчиненого злочину. Тому, доцільно вивчати мотиваційні передумови, що спонукають до злочину, систематизувати їх в поєднанні з вираженими зовнішніми й внутрішніми ознаками.

Мотивація – це процес формування мотиву, а мотив – продукт мотивації. Під мотивом зазвичай розуміють внутрішнє спонукання щодо того чи іншого вчинку. Його часто розглядають як неопосередковану причину злочину. За твердженнями спеціалістів, задумані злочини без мотивів не бувають. Але за своєю психологією не кожна людина в змозі здійснити постріл та вбити іншого. Це може бути при загостренні емоцій – пориві, захисті власного життя тощо.

Можна розглядати іншу сторону мотивації злочину, де людина готова до силового захисту власних законних та противоправних інтересів, що може бути причиною злочинів із використанням зброї. У такому випадку в зіткненні з озброєним супротивником необхідні вибіркові дії, у першу чергу уміння упереджувати наміри суб'єкта. Поведінку суб'єкта можна діагностувати, спостерігаючи за його мімікою, інтонацією, жестикуляцією. Відповідно до цього будується тактика спілкування, рівня контролю та пильності. Якщо людина трохи нерішуча, у розмові вона ледь помітно розтягує вимову слів. Це є знаком, що в її свідомості жевріють сумніви щодо виправданості майбутніх дій. У таких випадках дії співробітника мають бути впевненими, рішучими, такими, що позбавляють суб'єкта думки про опір, пригнічуючи його психіку жорстким контролем дій. Одночасно він демонструє легкість рухів, впевненим та рішучим поданням команд показує сильний характер, незаперечну фізичну перевагу. Емоційно-вольова сфера професійного злочинця відрізняється рішучістю, упевненістю. Разом з тим суб'єкт злісного професійного типу відрізняється від інших типів тим, що його вміння вибіркові. При зустрічі з працівником можуть без затримки використати зброю.

Є спонтанно-ситуативний тип злочинця. Як правило, вони чинять побутові та досудові злочини в емоційному пориві, маючи перед собою суб'єкта, який є причиною їх стану. Вони не здатні та не готові чинити злочин щодо іншої цілі. Спеціалісти в більшості своїх методичних розробок класифікують злочинців за типами. Так насильницький тип злочинця відрізняється дефектністю соціальної ідентифікації, емоційною тупістю, імпульсивною агресивністю, наявністю зброї. Злочинці з емоційною тупістю відрізняються упертістю (упертий цілеспрямований погляд), прямолінійністю, роздратованим незадоволеним виглядом, емоційною холодністю, байдужістю без морального страждання. За наявності вогнепальної зброї вони здатні здійснити постріл у того, хто наближується та є певним подразником для нього. Для суб'єктів з імпульсивною агресією характерні: впертість, прямолінійність, злобний погляд, деяка хаотичність рухів, збудженість, напруга, тривога, відчуття переваги над іншими, вони готові при зіткненні до імпульсивної розрядки.

Імпульсивні суб'єкти при здійсненні злочину можуть ставити перед собою різні цілі: матеріальну вигоду, засоби розваги, кошти для харчування, збагачення. Відповідно до цього суб'єкт ставить перед собою короткочасну ціль. Тобто, ідучи свідомо на злочин, він боїться бути затриманими. Острах за себе спонукає злочинця під час затримання виконати постріл (-и) у бік правоохоронців. Так наявність зброї передбачає не тільки насильницьку мету, але й самозахист. Здійснення пострілу імпульсивне. Під час зіткнення на дистанції більше ніж 12 метрів та в незамкнутому просторі злочинець вдається до втечі без здійснення пострілу. Але коли злочинець у подальшому зіткнеться з правоохоронцем вже на ближній дистанції 5-8 м., він здатен імпульсивно здійснити постріл, розраховуючи на те, що це дасть йому змогу сховатися. На думку спеціалістів, багато злодіїв, які у своїй злодійській діяльності більш-менш старанно уникають насилля, відстрілюються від погоні, опору. Так ведуть себе саме злодії. Більшість суб'єктів діють у стані душевного хвилювання. Такі дії можна назвати афективними, однак під час неочікуваного зіткнення вони діють розраховано, обмірковано або емоційно. Це вказує на те, що при зіткненні з такими

суб'єктами можна очікувати з їх боку застосування вогнепальної зброї за умови її наявності. Звичайно, латентний період візуального зіткнення та дія можуть складати лічені секунди. Розпізнати та прийняти рішення щодо виконання дій у відповідь співробітник може на основі виражених зовнішніх проявів суб'єкта: хаотичність рухів, напруга, цілеспрямованість тощо.

Поряд з різновидами злочинців є такий тип як екзогенні злочинці, до яких належать ті, які не за власним бажанням скоїли злочин, хоч і перший раз. Серед них є легковажні, у яких розрахунки та оцінки обґрунтовані надіями. Можна сказати, що в сутичках із співробітником правоохоронних органів такі злочинці здатні на здійснення пострілу першими. Інші – боязливі, вони впадають у відчай. Під час зіткненнями із такими злочинцями за короткий проміжок часу можна за зовнішніми ознаками визначити їх стан розгубленості. Чи застосують зброю, залежить від особистих якостей співробітника.

У підозрюваного може бути й інша поведінка – улеслива, обережна, товариська. Це може виявитись не безпечнішим. При контакті з такими звичайно відчувається намагання уникнути спілкування, або відвести від себе підозру. Тут доцільні різкі переходи у розмові, діях, манері тощо. Необхідно постійно слідкувати за власним позиційним розташуванням. Спочатку піти на поступки, підкресливши цим, що припущено помилки, нічого суттєвого не відбулось. Потім одразу ж змінити поведінку, переконливо вимагати виконання вимог. Різка зміна поведінки співробітника дозволить швидше розкрити наміри злочинця. У таких випадках слід бути готовим до випереджальних заходів.

Навчання за запропонованою моделлю з майбутніми правоохоронцями проводилось з надбанням знань щодо побудування власної поведінки на основі проявів суб'єктивно-небезпечних ознак. Перше проведене тестування серед майбутніх правоохоронців з питань загального засвоєння знань показало невисокий їх рівень. Причиною тому, перенасиченість інформації, логічна непослідовність, плутанина, дублювання тощо. Головним є те, що за короткий термін засвоєння знань щодо умов розвитку конфліктної ситуації за суб'єктивними ознаками не можливе. Кожен напрямок вказаної технологічної моделі потребує окремого формування вмінь, тому як на підставі вже сформованих знань розробляються цільові тактичні дії. З урахуванням усіх позитивних та негативних складових, була скорегована програма для цільового навчання слухачів в умінні упереджувати конфліктні ситуації. Слухачі ознайомилися з додатковими методами в визначенні потенційно небезпечних ознак, спеціальною літературою, а також досвідом акторів в умінні переймати характеристику поведінки людини, моделювати зовнішні ознаки тощо. Після першого етапу засвоєння знань в їх стабільному прояві перейшли до другого етапу навчання-формування умінь оцінювати умови розвитку конфліктної ситуації. Він відрізнявся тим, що в ньому більш задіяні творчий підхід, дискусійний метод, полеміка, пошук варіантів на основі метода зворотного зв'язку тощо. Наприкінці навчання було проведено експеримент у визначенні успішності майбутніх правоохоронців.

Брали участь три незалежних експерти щодо оцінювання успішності слухачів, а також 2 групи слухачів (n=30). Роль учасників однієї групи зводилася виконувати або надати емоціонально-руховий, характеристичний портрет-поведінку потенційно-небезпечного суб'єкта. Учасники іншої групи оцінювали даний суб'єкт щодо ознак схильних до розвитку конфліктної ситуації.

Один із експертів ложив в кишеню заздалегідь підготовлене завдання одному з учасників першої групи при цьому пояснював йому сенс завдання. Потім учасник виходив на зустріч з учасником другої групи демонструючи небезпечного суб'єкта. Той протягом 20 секунд оцінював його поведінку з виконанням адекватних дій у відповідь, не даючи розвитку конфліктній ситуації (основному позиційне розташування, зближення, випереджальний контакт). Наскільки були синхронізовані його відповіді зв'язалося з завданням експерта, і вже в цілому усіма надавалась оцінка. Незначне відхилення від завдання допускалося відповідно до ситуаційного прояву між суб'єктами. Потім ролі мінялися.

У результаті проведеного експерименту, який більш нагадує учбовий процес відмічається значне підвищення успішності слухачів.

27% з них впорались з завданням на відмінно, 20% на оцінку добре, 16% не впорались з моделюванням, тому виконання завдання залишилось без оцінки.

Решта учасників 37% впорались із завданням на задовільно.

Висновки. На основі аналізу різних наукових та спеціальних джерел, навчальних програм із підготовки майбутніх правоохоронців було з'ясовано, що спеціально спрямовані навчання умінню упереджати розвиток конфліктних ситуацій відповідно до проявленої поведінки небезпечного суб'єкта за його зовнішніми та внутрішніми ознаками не проводяться. Дана проблема пов'язана з відсутністю спеціальних методик, застарілими навчальними програмами.

Доведено, навчання майбутніх правоохоронців може бути ефективним за наявності бази розширеного інформаційного потоку в єдиній електронній мережі різних типових і нетипових класифікованих ознак, притаманних потенційно-небезпечним суб'єктам у такій кореляції: поведінка – ознаки – варіанти дій.

Технологічна модель оцінювання розвитку конфліктної ситуації за суб'єктивними ознаками сприяє навчанню майбутніх правоохоронців за трьома основними напрямками: з метою профілактичних заходів; упереджувальних заходів та випереджальних дій. Кожен напрямок навчання повинен

ґрунтуватися на окремій розробленій методиці. Створення методики передбачає взаємозв'язок кожної складової в окремому напрямку від глобальних завдань до вирішення конкретних задач.

Використані джерела

1. Виктимология и девиантное поведение [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://pwoun-celit.clan.su/news/viktimologija_i_deviantnoe_povedenie/ / 2014-04-04-185
2. Забегалина С. В. Способность к прогнозированию у военнослужащих при различных уровнях адаптивности и локуса контроля / С. В. Забегалина, А. В. Чигарькова // Психопедагогика в правоохранительных органах. – 2015. – № 1(60). – С. 11–15.
3. Корецкий Д. Криминальная ареалогія / Д. Корецкий. – М. : АСТ : Астрель, 2010. – 446 с.
4. Краева М. Ю. Динамика прогностических способностей у студентов-психологов в образовательном процессе вуза: автореф. дис. на соискание начн. степени канд. психол. наук: спец. 19.00.07 "Педагогическая психология" / М. Ю. Краева. – Ставрополь, 1999. – 26 с.
5. Пліско В. І. Навчання прикладної стрільби на основі методу дії зворотного зв'язку з ціллю : навч.-метод. посіб. / В. І. Пліско, Л. М. Кучерявий, Р. М. Радзівський. – К. : Видавництво-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 135 с.
6. Радзівський Р. М. Распознавание правоохранителем уровня возникшей угрозы на основе двигательного поведения и внешних признаков противника / Р. М. Радзівський, В. И. Плиско // Физическое воспитание студентов. – Харьков, 2015. – С. 50–59.
7. Регуш Л. А. Прогнозирование как познавательная способность. – в сб.: Проблемы развития познавательных способностей / Под ред. А. И. Раева. – Л., 1983. – С. 33-45.

Radzievskiy R. Plisko V.

TRAINING FUTURE LAW ENFORCEMENT OFFICERS IN THEIR ABILITY TO PREVENT THE DEVELOPMENT OF CONFLICT SITUATIONS IN SUBJECTIVE SIGNS.

The research aims to improve the training of law enforcement officers in their ability to resolve or prevent the development of conflict situations. Based on the definition of the future guardian of the danger signs from the side of the subject, analysis of psychomotor manifestations potentially dangerous in your own behavior of subjects allowed us to determine a number of characteristics that create conditions for the development of conflict situations. According to a classification, technological model of training future law enforcement officers developed in three main areas: preventive measures, prejudiced measures and proactive actions. Each direction is fulfilled at the lessons on a specially developed methodology, based on the interrelation of the components of each direction. The methodology provides for the relationship of each component in a separate direction from the global problems to the solution of specific problems.

Scientific novelty of the work lies in the fact that the first considered attempt to systematize and classify the main attributes of a potentially dangerous subject, manifested in conditions of unexpected collision with the employee of law enforcement agencies. The education of future militiamen adequate behavior and to take preventive measures in case of unexpected collision with a dangerous subject is given not enough attention. This principle of learning, as the analysis of training programmes, currently not practiced. The ability to distinguish the existence of danger signs in the behavior of the subject and it does not prevent (anticipate) the development of conflict is one of the main features of professional skills.

Training future law enforcement officers can be effective in the presence of extended base flow of information in a single electronic network of different typical and atypical characteristics of potentially dangerous subjects in such a correlation: the behavior – signs – options for action. Along with this testing a specially developed curriculum and assess the readiness of law enforcement officers to act in extreme situation.

Key words: *the conflict situation, the signs, the subject, the policementraining, behavior, analysis.*

Стаття надійшла до редакції 10.09.2015 р.